13

AUCTORIS VINDICIARUM

PRO V. CL. JACOBO MARTORELLIO

PALINODIA

Δέυτεραι φροντίδες σοφώτεραι.

Vix ego vulgaveram vindicias, quibus clarissimum virum Martorellium a personati, ut conjeceram, Martorellii calumniis purgare fueram conatus; quum renunciatum mihi est, Apologumenωn Priorum Auctorem, in quem saepius excandui, revera fuisse Jacob. Martorellium, tametsi informando illi partui plures obstetriciae manus allaboraverint. Quamvis autem adduci non potuerim, ut rem plane mihi persuaderem; tamen incredibile est, quanto luctu repente conciderim, vicem squaloremque cl. Viri, quem puer colui, adolescens observare nunquam destiti, miseratus. Itaque facti illius mei poenitens, tantum non palinodiam cecini. Quum autem nuper Apologumena altera, ab Jacobo Martorellio exarata, ad me pervenerint; de priorum Apologumenωn Auctore certior factus, in longe maximam aegritudinem incidi: & ex eo praesertim, quod ornatissimum Virum in capitis discrimine versari acceperim; nam extrema Apologumenωn alterorum paginâ, *cingulo jam munivisse* innuit sua, infirma opinor, *latera:* risu ne fatigata, an bile turgentia, ipse viderit. Verendum itaque mihi est, ne is mecum, qui integra, Deo bene juvante, utor juventute, ulterius digladiando, affectam jam praecordiorum valetudinem omnino eat perditum. Quamobrem, tum ut meae in ipsum observantiae faciam satis, tum ut ejus incolumitati prospiciam, libens meritoque in subjectam Palinodiam descendam.

Atque utinam, ut res olim erat gesta, opportune renuntiatum mihi fuisset; ego enim illo qualicumque *Vindiciarum* labore supersedissem, tu vero, doctissime Martorelli, in tanta rusticitatis, quae in secundis Apologumenis maxime exuberat, latifundia non excurrisses. Sed, o bone, quid ego tandem commerui, ut in tuis secundis Apologumenis tam inciviliter acciperer? an non, te gratulari mihi, quam conviciari, praestabat? quis unquam fando audivit, victum qui pacis leges aequo animo accipere debet, in victorem contumeliosius insurrexisse? Hic obortae inter nos controversiae status erat: utrum in vulgatissimo Graeco Epigrammate Α'γχίνοος, Η'ρπασε Παύλης, Παντ' ἀγρότια (quae tu unice deperibas) an Α'γχίλοος, Η'ρπασ' ἀπ' αὐγῆς, Πάντα βρότια (pro qua lectione ego stabam) lectum oportuisset. Nam de τῷ Αρίστων, deque μίσσοι, & γειτῶν, quod ad interpretationem spectabat, nobiscum erat dissidium; de lectione vero amice conjurabamus. Quum igitur tu ultro dederis manus, & obtorto licet collo in meam sententiam discesseris; nonne abs te mihi, qui crassae tuae lippitudini collyrium adhibueram, cumulatae & prope dixerim, ingentes gratiae agendae fuerant? Atqui ob isthaec mea in te

te merita perinde quereris, ac si tuae existimationi vulnus immedicabile imposuerim: & usque adeo quereris in triviis, tabernis, comitiisque tuis, ut prope obsurduerit Neapolis, & omne vicinum Oppidum. Quoscumque colloquentes videas, de te fabulam narrari putas. Observas omnes, exploras omnia: quiescere non potes. Vide, quaeso, ne tandem aliquando Anticyram sis navigaturus.

Sed Apologumenon alterorum partes praecipuas paucis attingamus. Tria in his insunt Σχεδιασμάτια, non modo cedro digna, sed quae prorsus aeternitati mandentur, dignissima. In horum primo Messi nomen repetitis curis vindicas, idque non sine tua tristi asperaque in Neapolitanos censura, quibus, quod pro *Aristone* steterint, & Poëtae celeberrimi Italam versionem elegantissimam probaverint, *PALATUM OBSTUPUISSE* affirmas pag. 3. lin. 21. Eane tua est in Cives benevolentia, ut tam levi de caussa conviciis eosdem plectas? At ceteri mortalium, cum de patria, suisque civibus sermo est, eos a studiis, ab acri ingenio, a bonis artibus commendandi finem nullum faciunt. Nimirum Neapolitani *Palatum hebetatum* habent; eo sensu tu solus uteris exquisitissimo: illi in meridiana luce caecutiunt; tu vel in mediis Cimmeriis tenebris acutissimum vides: tu solus scilicet in urbe nostra tibi sapere videris. Macte.

Hic insuper tu ob inventam tandem veram tui *Messi* matrem, nempe *Augen* tam tibi places, quam qui maxime; & ego quidem prolixas utriusque Orbis grati animi erga te significationes tibi panderem, nisi advertissem, te eas in antecessum praesumpsisse, & tanto te dignum triumphi apparatu praedicasse, quanto unquam fuerit ille *PAULLUS AEMILIUS CAPTO PERSEO*, ut inquis, hac pag. 3. lin. 38. O Thrasonianum hominis ingenium! Jam te videre videor, gurgustio tuo egressum, per frequentissima urbis compita tolutim vestigia promoventem, nunc dextrorsum amicis oscula dividere manibus, nunc sinistrorsum civibus, macie ob annonae caritatem confectis, hilari vultu fausta omnia portendere; tanta enim laetitia gestiens auguraris fore, ut, enucleato abs te auspicatissimo *Auges* nomine, frumenta facilius posthac comprehendant, & inde annonae vilitas in Italiam universam stato tempore sit derivatura.

At cur non aptius & verius dicatur Parca rapuisse septennem puerum *ἀπ' αὐγῆς*, hoc est, *a luce* vitali, quam ab Auge Matre? ut autem Matrem *Augen* hic non designatam credam, facit Poëtae de Patris nomine silentium; quis enim non *ἀπάτορα* (*sine patre certo*) argueret puerum, qui quamvis in medio Parentum scalptus, Matrem tamen dumtaxat ciere posse videatur? Porro *ἁρπάζεσθαι ἀπ' αὐγῆς*, *rapi a luce*, recte poni pro *e vivorum numero expungi*, ii facile norint, qui Graecorum locutiones compertas habent: *ὁρᾷν φάος ἠελίοιο*, *videre lumen Solis*, hoc est, *vivere*; contra vero *λιπεῖν φάος ἠελίοιο*, *linquere lumen Solis*, hoc est, *mori*, apud Homerum & Hesiodum: imo absolute *στερεῖν τοῦ φωτὸς*, in Axiocho, *privare luce*, h.e. *vita*. Jam si pro *φωτὸς* substituas *αὐγῆς* ejusdem notionis (*αὐγὴ* enim Hesychio est *φῶς*) *στερεῖν αὐγῆς* erit *privare luce* i. *vita*: quod cum adversarii criminationibus patere non possit; miror sane eum tantopere ad τὸ, *ἁρπάζειν ἀπ' αὐγῆς*, *rapere a vita*, tamquam ad Maleae promontorium expalluisse. Cum ergo paribus exemplis sustinerer, cur *τὸ ἥρπασ' ἀπ' αὐγῆς*, non interpretarer *sustulit a luce*? *Ἥρπασ' ἀπ' αὐγῆς*, inquam, vel junctim *ἀπαυγῆς*. Nam utroque modo legi posse jam olim monueram. Attamen, per me licet, fruere, Vir doctiss. illa tua *Auge*, quam nollem a te perperam sexies septiesve scriptam cum accentu in ultima: quae vox, si nomen proprium esset, penacuenda fuerat. Hic equidem inclamarem, *vapula*; si tantum arrogantiae mihi tribuerem, quantum convician-

ciandi, temere tibi (suadenti pag. 13. lin. 42. pueris, ut mihi *ciconiam pingerent*) licere autumasti. Fruere, inquam, tua Αὐγῇ, per me non stat: illud vero concoquere non possum, quod pag. 8. lin. 12. dictatorio supercilio negas, formulam illam, *rapere ab aura*, neque Graece neque Latine usquam reperiri. Nam ut Graecas lautitias tibi uni Graece peritissimo reservem; quid fiet Latina illa inscriptione Neapolit. in qua ea formula legitur? Gruterus, inquis, inter supposita epigrammata pag. XVII. 1. illam recensuit; eàque idcirco abuti quemquam, veto. At si Gruterus adulterinam credidit, eam Reinesio, Grutero recentiore, & criticorum morosissimo, genuinam Cl. XVIII. 51. nobis probante, cur eamdem, ut Antiquitatis cimelium, non amplexabimur? Verum cum meo adversario liberalissime agere volo: sit illa inscriptio adulterina, sit spuria triumphet Martorellius; quid tum postea? an continuo τὸ *rapere ab auris* erit absonum Latinis auribus? Quid, quaeso, Vir eruditiss. in ea locutione inconditum, inconcinnum, quidve regulis grammaticorum abnorme intueris, edisseras velim; ut & nos tuis criticae regulis informati, idem aliquando conari possimus? nisi quod vellem, ut prius Gruterum DCLVI. 2. consuleres: *RAPTVS ego SVPERIS, patribusque ablatus inique* &c. num hîc dubitare poteris, quin τὸ *superis*, sit *superis auris*, dicente Virgilio: *Sed revocare gradum, SVPERASQ. evadere AD AVRAS* &c? Maro videtur imitatus Homerum Odys. λ. v. 616. ὑπ' ΑΥΓΑΣ ἠελίοιο.

A pag. 9. incipit σχεδιασμάτιον alterum, in quo quid valeant binae illae voces πάντα βρότεια, mira felicitate disseritur. Nempe eo spectant omnia, quae hîc Noster pluribus persequitur, ut nos ipse, nos, inquam, minutos discipulos doceat, πνεύματα βρότεια esse *humanas animas*. Euge tu vero, Martorelli, quis tibi posthac superbissimam *Magistri* nomenclationem eripuerit? At nos tibi irascimur, quod sero nimis hanc significationem, hactenus incompertam, aperueris: an quod sic erat in fatis, te, nonnisi cum esses sexagenario major, has doctrinae divitias foeneratum esse seris nepotibus? utut tamen est, tuorum in nos beneficiorum vel serâ commendatione recreamur beamurque. Ergo doces, τὸ βρότειος non esse *mortalis*, sed *humanus*: hanc autem notionem te conatu, ut opinor, Herculeo expiscatum esse ais *tum ab ANTIQUORUM lexicis, uti FAVORINI, Hesychii; tum nuperorum, ut ab illo Tusani &c.* pag. 12. lin. 52. Verum, lector, ne mireris, doctissimum Virum turpiter ignorasse, *Varinum Favorinum* ad antiquos, & cascos lexicographos minime pertinere, multoque minus illum Hesychio, plus minus mille annos vetustiori, fuisse praeponendum: *Favorinus* enim, ut vel pueri sciunt, sub Leone X. Pont. Max. floruit, & vivere desiit adulto Saeculo XVI. eodemque medio h. e. anno 1552. *Jacobi Tusani* Lexicum Graeco-Latinum prodiit Parisiis: haec, inquam, ne mireris, ignorasse meum adversarium; nam eum a Lexicis (quorum lectionem mihi exprobrat) divortium fecisse; facile conjiciet, qui ejus opuscula, lexicis locupletandis, si Superis placet, nata attente legerit. Quanto pretio mercarer, ut Professor linguae Graecae accuratius existimationi suæ consuleret! Verum haec obiter. Ergo πνεύματα βρότεια, dissertante Martorellio, sunt *animae humanae*. Atqui nostri homines ajunt, abstinere se potuisse Virum ornatissimum hac tam spissa commentatione; haec enim omnia cum vulgaria esse, tum falsa putant. Nam quotus quisque est, qui quae *humana* sunt, ea *mortalia* non appellet? An putem censorem meum ignorasse illud Virgilii: *Quid non MORTALIA pectora cogis Auri sacra fames?* num hîc *mortalia* pectora, non sunt *humana* seu *hominum* pectora? At, inquit, si βροτὸς esset *mortalis*, perperam Homerus Odys. H. v. 210. unà βροτοῖς θνητοῖς copulasset. Fallitur. Hîc enim ἐκ παραλλήλου est, figura satis obvia, cum una vox al-

alterius est enarratio: sic & Horatius in Art. *MORTALIA facta PERIBUNT*. Sed & qnas nngas non dedit Noster, cum pag. 13. v. 1. Homericum Iliad. ε. v. 361. *βροτὸς ἀνὴρ* explicat, *Dux ex hominibus*? Eo loco de Venere Martem alloquente sermo est, quae, ut crimen injuriae sibi illatae asperaret, narrat, quod Diomedes *βροτὸς ἀνὴρ* h. e. *homo* Deam, *mortalis* immortalem sauciare non dubitaverit. Atque is sensus est, ea prorsus mens Poëtae, quam linguae Graecae professorem non vidisse, quis mecnm non mirabitur? At is, si de notione τοῦ *βροτὸς* certior fieri vellet, in ejus compositum *ἄβροτος* seu *ἄμβροτος* (epitheton Deorum) intendere oculos poterat. Et sane ludibrinm deberet Cl. Martorellius, si *θεὸν ἄμβροτον*, Deum *non humanum*, quam *immortalem* mallet vertere. Itaque cum apud Homerum Iliad. χ. v. 9. *θνητὸς mortalis*, opponitur *ἀμβρότῳ immortali*, cur nos *βροτὸν* non interpretabimur *mortalem*? Hinc liquet, quam lepidum festivumque sit etymon τοῦ *βροτὸς* ex Hebraea lingua petitum, quo quidem si supersedisset, suae Orientalium linguarum peritiae satins consuluisset. Sed & toto hoc *σχεδιασματίδιῳ* impune carere poteramus; praesertim cum omnes me tribus verbis eadem tanto ante dixisse contendant. Et sane cum in *Vindiciis* pag. 7. lin. 4. ante finem, memet explicans, scripsissem, *πνεύματα πάντα βρότεια*, esse *mortales omnes HOMINUM VITAS*, nequeo satis decernere, quid novi procuderit Cl. Martorellius Apolog. II. eadem Graeca vertens pag. 16. lin. 18. *quorumvis HOMINUM VITA*. An hoc non est actum agere, & alienas merces pro propriis extrudere? Laudo mangonis artificium.

Seqnitur pag. 13. tertinm *σχεδιασμάτιον*, *De vera notione PRAECLARISSIMAE voculae* ὡς. Mira hoc loco, ut omnia more suo, praedicat Martorellius; & cum D' Orvillii sni voluminibus suffarcinatus, conscenso velnti suggestu, imperatoque dexterà silentio, edicit „ voculam ὡς saepe notare *Cognitus*, *Famosus* „. Mox, ut sua commentatio altius in adolescentum animos descendat, nonnulla ejus rei exempla, *at NON a nuperis Lexicis* (inquit pag. 14. lin. 22.) petita, producit. Sed resistamns hìc parumper: quaero a te, Martorelli optime, an H. Stephanum, qui anno 1572. Thesaurum Graecae Linguae typis mandavit, nuperis lexicographis accenseas? Nullus qnidem dubito, quin hnnc *nuperrimum* credas; cum Tusanum tuum (a quo *multum opis tibi esse* ingenue fatebaris pag. 12. quique anno 1552. nt modo diximus, lexicum G. L. edidit) *nuperum* appellaveris. Igitur, vir humanissime, qua fronte, quove ore, Te a *nuperis* lexicis profecisse negas, si exemplorum pleraque a te, tamquam e tuo penu hìc producta, eisdem plane verbis decnrrunt apud Stephanum? an non id mihi palmarium erit argumentum, te saltem alicujus recentioris scriptoris scrinia compilasse, qui pridem Stephani Thesanrum vacuefecerit? Consule H. Stephanum in voce ὡς. Tom. III. col. 1547. Quis porro ille sit, cujns lectioni mancipatus immoriaris, equidem nescio; nec scire fas est omnia: tamen si quid conjectandum est, a Philippo D'Orvillio, vel ab Ezechiele Spanhemio Comment. in Callimachum ea mutuatus es, quos solos habes Auctores, solos buccis hiantibus crepas, solos rusticatum ducis comites. Et tamen andes tertio quoque versu me, ut lexicorum lectioni addictissimum, ut *nugivendum* traducere. Apagesis, & morboniam, si libet, concede.

At tua illiberalia in me convicia ubi primum in vulgus manarunt: mirari se universi dictitabant, qui fieri unquam potuerit, ut Vir modestissimus, rarissimique exempli, &, quod caput est, non impetitus, tantam in me contumeliarum struem conjecerit. Alii praeconcepto odio tribuebant, quod diu multumque collectum, ubi vel frivolam ansam arripuerit, tragoedias excitare non dubitat. Alii

prae-

praejudicatae de se opinionis vitio dabant; solent enim, qui dictaturam in republica litteraria nactos esse sibi temere persuadent, mirum quantum in eum excandescere, qui suam sententiam secus, ac ipsi, olim explicuerit. Alii vix & aegre obtendebant alia: sed idoneam caussam se nancisci non posse, ajebant. Ego vero, quippe unus e multis, sic Municipum meorum rationibus non acquiescebam, ut tamen illos omnino falsos, dicere non auderem. Sed certe mitius cum meo Adversario agendum esse, semper duxi. Itaque quod ceteri diuturno odio, & dictaturae temere usurpatae vertebant: id ego frigusculum Amantium, & nescio quam praerogativam ambitam mollissime interpretabar.

Verum nunc memet ipse recipio, atque haec conviciorum plaustra, quae alii pectore illiberali effusa suspicari possent, ego, qui hominis ingenium penitus exploratum habeo, aliorsum, quam in bonam partem, accipi veto. Quo tandem modo, roges? bilinguis est Noster; solet interdum cum amicis verba commutans, ea uti lingua, cujus sensus intimos frustra exquisieris, nisi prius arcana ejus dialecti comperta tibi sint. Ergo ut abstrusa pandam pariter, ac Nostrum rusticitatis absolvam: is saepe lutulat, quos laudare: saepe contumeliis impetit, quos humanitate & comitate prosequi: saepe demum sale plurimo perfricat, quos blanditiis sibi demereri habet in animo. Quae quum ita sint, cur, quae pocula in speciem amari succi mihi Vir ornatissimus propinat, non libentissime absorbeam? Perge porro Vir Cl., & tuis me convitiis, hoc est, ut ego interpretor, exquisitissimis praeconiis perstringe: quae quanto acriora tibi exciderint, tanto ampliorem commendationem mihi conciliatum iri, crediderim. Interim tuae humanitati, tuis in me praeclaris officiis ingentes ago gratias; & ego quoque, si quae vellem, etiam possem, par pari referrem, & per artificiosam contumeliarum positionem, elaboratissimum encominm tibi concinnarem; nisi me terreret exemplum Aselli Æsopici, ungulis hero suo adblandientis. Sed quid obtrectationibus in molliorem sensum accipiendis opus est? num per veras laudes gratum animum erga te meum probare non possum? sic certe faciam.

Sed antequam laudes tuas percurrendas aggrediar, una atque altera accusatio tua, quas in bonam partem accipere non possum, videntur repellendae. Pagina prima linea 24. me accusas, quod vindicias ediderim *post triginta soles:* eadem pagina linea 52. me prodiisse criminaris *post longissimum mensis spatium*. Sed, o bone, intercalatum ne est eo mense, quamobrem *longissimum* appelles? ego enim non memini. Sed utinam Amice suavissime, ab isto ulcere tractando manus abstinuisses! an me latere etiam putas, per te stetisse, quo minus in publicum citius prodirem? nonne pridie quam Surrentum concederes, apud illum Virum sanctitate, doctrina, morumque suavitate commendatissimum, cujus auctoritas apud utrumque nostrum valere plurimum debet, ita vehementer te jactasti, usque adeo precibus eum obtundere non destitisti, ut is quem calamum jam acuendo ornaram, suavissimo imperio suo ex manibus meis excuteret, & me rogatu tuo a scribendo prohiberet? cui quidem Viro gravissimo tamdiu morem gessi, donec Amicorum pluribus efflagitationibus fatigatus, aegre tandem ab Eodem impetravi, ut Vindicias meas, uni Pseudo-Martorellio ingratas, nomini vero tuo perhonorificas, in vulgus ederem. Culpae tuae conscius, quo ore, mi homo, tarditatem meam accusas? Hinc mihi facultas praebetur confutandi alteram calumniam, qua Pag. 2. lin. 26. me *Graculum* alienis plumis ornatum appellas; quibus si tibi libeat me spoliare, nudatus jam mutuatis coloribus risum moveam necesse est. At, si quid video, me, quem probe nosti, Graculum pennis Pavonis indutum, hoc est, armis

armis Majoris alicujus instructum non ea de causa criminaris, quod revera putes, me tecum pugnaturum, alienis praestantioribusque lacertis egere; sed quod te vehementer pudeat, ab juvene poplites tibi succisi: idcirco non mecum sed cum Majore, nescio quo, tibi rem esse, malitiosus dictitas & vulgas. Videsne, quam pulchre animi tui sententiam teneo? Sed nolo diutius contentiosum funem ducere. Mitiora consilia jam ineunda sunt mihi, pacis amantissimo; quovisque pretio tua benevolentia captanda. Id nunc dabo operam, ut laudibus ex vero quaesitis te, quoad ejus facere potero, cumulem, & quae in *Vindiciis* olim pertexui, nunc sigillatim retexam. Qua opera functus spero, ut haec *palinodia* tantum decoris & ornamenti sit tibi Viro doctissimo additura, quantum illae Vindiciae detraxerant.

Ergo Vir ornatissime, nec satis unquam mihi laudate, aequi bonique consulas, quod mihi nihil tale opinanti exciderit. Quid enim illi facias, qui quum in τὸν δεῖνα jaculum intorquere credat, te imprudens collineet? Ceterum tot, tantaque sunt tua in republica litteraria ornamenta, ut fulgor tuus, nusquam non scintillans, nullo objecto pulvere obfuscari queat. Nam, ut inde incipiam; in rebus grammaticis quanta tua sit solertia & sedulitas, vel pueri norunt. Praeterea stilus scribendi tuus adeo magnificus est & sublimis, ut prope dixerim, tubam sonare videatur: adeo feliciter elaboratus, ut si ad obrussam exigas, cum Ciceroniano contendere merito putes: adeo amoenus, adeo denique multiplex & varius, ut lector tanquam Hymettia, vel Hyblaea mella liguriendo satiari nunquam possit. Ad verborum vero delectum quod attinet, quamquam multi invidi illi quidem & maledici dictitent, te de industria sectari obsoleta, incondita, obscura, rancida, pessimeque consuta; unde obscuritatem tantam proficisci ajunt, ut te prorsus non intelligant: Ego tamen non sim candidus, si tua illa omnia flores Latinitatis venustissimos appellare recusem. Sed quid facias? nostin' Horatianum illud, *Invidiam* nonnisi *supremo fine domari?* Infecetum impiumque seculum stomachati, Martorelli optime, quid moramur emori?

Tuam porro Graecanicam peritiam, quis tam bardus est, ut, visis dumtaxat tuis libellis, non statim persentiscat? Et sane ita Graeca cum Latinis plena manu interseruntur, ut & varietate pascant oculos, & musivi operis elegantissimi speciem prae se ferant. Quinimo si utriusque sermonis vocabula seorsim metiri quis velit, pluribus certe modiis Graeca Latinis antistare miretur. Id autem inde est, quod tua praecordia, Graeco musto effervescentia, ultro despumant Graecanica; eoque sermone id regerunt libenter, quod ceteri trivialiter litterati vocabulis latinis vix exprimerent.

Sed & tuam in rebus Orientalibus disciplinam imprudens praeterieram. Tanta autem tua est in Hebraea lingua cum cognatis dialectis peritia, ut si novis vocabulis uti fas esset, ecqua mihi foret invidia, si tu *Rabbino Rabbinior* a me salutareris? Ad haec tuam lapidariam facultatem quis satis pro dignitate praedicaverit? Stilus certe tuus eam praesefert indolem, quae lapidum ingenio apprime conveniat. Porro sermonis obscuritas, quam in tuis inscriptionibus plerique taxant atq. fastidiunt, tametsi partim inde est, quod frequenter oratio diversis e membris contexta sit; tamen illud etiam officit orationis perspicuitati, quod in argumento per se subtilitatibus involuto, Taciti etiam affectas breviloquentiam, nonnunquam & sententiarum pondus, ac gravitatem.

Illud me angit vehementer, quod nonnulli invidi homines id tibi in pangendis inscriptionibus objectant, quod Dorsenno in Comoediis scribendis exprobrat Ho-

Horatius II. Epist. 1. quorum tu inconditos latratus, ut obturata aure pertranseas, auctor & fundus tibi sum, ne quid Respublica ex tuo silentio, nobis ingrato, detrimenti capiat. His, ne quid de tuis vigiliis impune depereat, addiderim censuras librorum, & Epistolas dedicatorias, in quibus non modo nos, sed etiam posteri habebunt, quo se mirifice oblectare possint. Quas quidem tuas breves, sed repertu difficiles lucubrationes in unum fasciculum colligere, & notulis illustrare jamdudum mihi gestit animus, & si fortuna juverit, brevi spero me fidem liberaturum. Interim adverte, vir ornatissime, quantum tibi tribuam, quanti te faciam: tu mihi *VLCERA LATINITATIS MEAE secturum* (critica an foenaria falce?) minitaris pag. 2. lin. 11. Ego vero tuas latini sermonis delicias unde unde converrere, & in unum comportare meditor.

At officio meo functus non sim, nisi pauca de tua nummaria facultate chartis illeverim. Enimvero veterum numismata, quorum ingentem copiam in loculis tuis congestam ajunt, ita in numerato habes atque discernis, ut statim, cujus Principis imaginem referant, mira facilitate & dexteritate exponas. Et sane eam cum numinis hujusmodi consuetudinem jam inde a pueritia institutam habes, ut quid de unoquoque nummo sit sentiendum, solo prope dixerim olfactu explores; quodve pretium sit statuendum, perinde ac si Triumvir Monetalis esses, edicas.

Jam vero de tuo *Grandi Atramentario Negotio* quid primum eloquar, quidve postremum perorem? Hoc unum certissimum habeo, te, simul ac in vulgus manaverit magnum illud tuum universae eruditionis Hebraicae, Graecae, Latinaeque promptuarium, exspectationem, quam tui apud omnes concivisti, praeclare tuiturum. Adeo solida, adeo explorata ibi sunt omnia, ut rem atramentariam tuam propriam feceris: usque adeo, ut si nostra hac aetate Veterum Glossae recudendae essent, inibi *Atramentarium*, & *Martorellius* e regione sibi mutuo, tanquam synonyma, responderent. Nec ullus dubito, quin Centuriae litteratorum te in gerenda atramentaria provincia Consulem sine Collega sint renuntiaturae.

Atque haec est mehercule animi de te mei sententia, quam in publicum spargere eo libentius volui, quo testatum apud omnes relinquerem, me nihil existimationi tuae detractum voluisse, si in concertatione de interpretando vulgatissimo Graeco Epigrammate tibi nonnulla oppedere ausus fuerim; imprudens tamen, nec facturus, si in tempore quis amicus mihi in aurem insusurrasset, te fuisse prioris interpretamenti, & Apologumenon auctorem. Interim rem non injucundam me tibi facturum ratus sum, si quae tibi contraria tum nec opinans edidi, nunc opportune, libentique animo recantatum ivero.

Ac primum omnium ajo, me toto Coelo aberrasse, qui in Vindiciis pagina 2. lexicis veluti manu ductus, asserueram τὸ ἀνεκίνδυνος esse compositum ex α privativo, & verbo ἱκω; nunc autem, te mihi facem praeferente, doctior factus non dubito, quin sit ex particula ἀεὶ, & . . . . tuum est, ut mihi suggeras, doctissime Martorelli, alteram compositi partem, quam ne diutius Reipublicae litterariae invideas, oro, obtestorque. Praeterea subnotaveram pag. 4. nomina propria interdum articulis insigniri, & elisiones pati non secus, ac appellativa vocabula; idque pluribus exemplis, a praestantissimis Poëtis mutuatis, suadere conatus fueram: id totum nunc, quando sic jubes, muto & retracto libentissime. Quid ni? nam siquando vocabula sic affecta usquam reperiantur, vel non sunt propria nomina, vel in mendo cubant; quae jamdudum manus medicas clarissimi Martorellii expectant.

Pa-

Pagina 2. 3. in afferendo *Aristonis* nomine sedulo dabam operam: at cui bono? Quamvis enim ceteri, quod noverim, mortalium pro Aristone dimicent, isque jam, margaritarum ritu, quas a ferocientium fluctuum attritu firmitatem & candorem sibi contrahere ajunt, ex offusa a te caligine splendidior emerserit; tamen, quia tua, vir ornatissime, plus apud me, quam ceterorum valet auctoritas; Aristonem insuper habeo, atque ad corvos amando: tuum contra elegantissimum παιδισκάριον *Messum* (quis crederet?) amplector, & tueor: eumque *Paullae* honestissimae Matronae gnatum profiteor. *Paullae* dumtaxat? minime gentium. Sed & *Auges*, seu *Luciae*; nam, si *Auge* latino Vocabulo exprimenda foret, nullum ei aptius, quam *Luciae* vocabulum e regione responderet.

Verum, ne rursus inter nos concertationes olim recrudescant, si quando *Paullae*, & *Luciae* pertaesus, posthac vel Apolloniam, vel Salviam, & Victoriam, vel quamvis aliam bene ominatam, secundum, opinor, Anaxagorae homoeomeriam, ex illis quinque marmoris elementis confingere malueris; jam nunc in incertum tuarum opinionum exitum auctor fio. Fac periculum: me, ut sequacem ceram, vel udam argillam experieris.

Quod vero addidi de originatione ἱμαγείας, quam ex ἄγρα peti pag. 6. contendebam, illud vehementer doleo, & devoveo: te enim eam vocem ab τῷ ἀγρὸς arcessente, possum ne in tanta tuae eruditionis luce caecutire? quod vero ad πάντα βρότεια, & ultimi distichi sensum pertinet, cum tu in meam sententiam pedibus iveris, nihil est, quod recantem.

Sed jam existimationi tuae satis me fecisse arbitror. Hoc unum restat, quod mea me aegritudine plane levare possit, ut & mihi tuum reddas animum, & frigusculum illud non tam mihi condones, quam bonis omnibus ejus gratiam facias. Quod si ab humanitate tua impetravero; non dubito, quin tuae *Paullae*, sive *Luciae*, honestissimae Matronae, atque elegantissimorum filiorum genitrici me non vulgari commendatione tradas: quam si statim non quiveris exorare; utere, sodes, sequestro tuo *Messulo* puello elegantiae pleno, cui pro me peroranti aures illa faciles, sat scio, commodabit.

Haec jam formis typographicis erant expressa, prelum mox subitura; quum commodum incidi in Reinesii Cl.XII.104. ubi: φωτὸς ἀφαρπασθεὶς βρέφος est *infans luci raptus*. I nunc Cl. Martorelli, & τὸ, *rapere luci*, Graecam locutionem esse, pernega. Sed & eo magis ludibrium debes, quod τὸ, ἁρπάζειν cum casu patrio sine praepositione nusquam reperiri, saepenumero inculcasti. Vide Gorium *ex Guarnacciano Museo in Donian. Inscript. Cl. X. 45.* ζωῆς βρέφος ἥρπασε Δαίμων, *vitae rapuit infantem Deus:* Fabrettum cap. X. n. 449. *Menophilum* αἰνοτόκων γονέων φθόνος ἥρπασεν, *rapuit miseris parentibus invidia*. Quocirca serio is monendus est in calce hujus *Palinodiae*, h. e. in loco omnium spectatissimo, ut cogitationes suas subito calore mentis effusas tamdiu vulgare distrahat, donec non aegri somnia se venditare certior fiat. Auctarii loco addam hîc distichum Graeci Epigrammatis ex Gorio loc. cit. a quo mihi temperare non potui, eo quod cum ultimo disticho nostri marmoris, quod doctissimi Martorellii ingenium torserat, apprime faciat.

Ἀ'πλήρωτ' Ἀ'ΐδα, τί με νήπιον ἥρπασας, ἔχθρον;
Τί σπεύδεις; οὐ σοὶ πάντες ὀφειλόμεθα;

Quod interprete Hagenbuchio sic latine sonat:

Cur aufers me stulte & inexsaturabilis Orce?
Non tibi (ne propera) debitus omnis homo est?

Dabam Neap. VI. Kal. Sept. MDCCLIX.